

Regler om bekämpningsmedel

På Kemikalieinspektionens webbplats finns en sammanställning över samtliga regler på området. Här hittar du också bekämpningsmedelsregistret med aktuell information om vilka bekämpningsmedel som är godkända samt ämnesblad med miljö- och hälsoaspekter på de aktiva ämnena i medlen. En viktig författning är Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av kemiska bekämpningsmedel (NFS 1997:2). I föreskrifterna finns bl.a. bestämmelser om skyddsavstånd, spridningsutrustning, dokumentation, spridningsförbud och bestämmelser om när det ska ske anmälan och information. På Naturvårdsverkets webbplats finns också ett par allmänna råd, AR 97:3 och NFS 2000:7, som ger vägledning i tillämpningen av dessa föreskrifter.

Bekämpningsmedel lantbruk

Sprutning med kemiska bekämpningsmedel kan orsaka skador på grundvatten, vattenlevande organismer och på omgivande växtlighet och djurliv. Idag finns det därför stränga regler om hur bekämpningsmedel får användas. Hantering av bekämpningsmedel regleras bland annat i Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av kemiska bekämpningsmedel (SNFS 1997:2) samt i Allmänna råd 97:3.

Krav på skyddsåtgärder - en sammanfattning

Som sprutförare är du skyldig att följa de bestämmelser som gäller. Du ska iaktta den försiktighet som krävs för att förhindra att människor och deras egendom skadas, att yt- och grundvatten inte påverkas eller försämras samt att flora och fauna skyddas mot oavsiktlig påverkan. Tänk därför på att

- det finns krav på behörighet för att få använda bekämpningsmedel klass 1 och 2
- funktionstesta din spruta. Det är ett krav om den används på stora arealer
- ha en säker förvaring av dina bekämpningsmedel
- bara använda godkända medel och medel som fortfarande får användas
- använda rekommenderad skyddsutrustning
- hålla tillräckliga skyddsavstånd vid spridning, rengöring och annan hantering av bekämpningsmedlen
- fylla/rengöra din spruta på biologisk aktiv mark/biobädd eller på en tät platta med uppsamling
- skölja dunken tre gånger så är den inte farligt avfall
- använda utrustning för att bestämma temperatur, vindriktning och vindhastighet när du använder lantbruksspruta
- du ska dokumentera spridning av bekämpningsmedel klass 1 och 2 i en sprutjournal och sparar den i tre år

- köra ut överbliven sprutvätska i låg dos på det behandlade fältet
- tillstånd krävs av miljö- och hälsoskyddsnämnden för spridning inom skyddsområde för vattentäkt m fl ställen
- räddningstjänsten ska underrättas vid en större olycka

Nedan beskrivs bestämmelser vid spridning av kemiska bekämpningsmedel i jordbruket något mer detaljerat. En kort beskrivning finns också i skriften Sveriges bönders miljöhusensyn. Den kan du beställa på deras webbplats.

Krav på tillstånd och kunskapsbevis

Den som yrkesmässigt använder bekämpningsmedel klass 1L och 2L måste ha tillstånd respektive kunskapsbevis för detta. För att få tillstånd alternativt kunskapsbevis måste man bl a ha genomgått en fyra dagars grundutbildning. Tillstånd/kunskapsbevis ska sedan förnyas var 5:e år. Tillstånd och kunskapsbevis handläggs av länsstyrelsen.

Skydda dig själv och din omgivning

Använd alltid den skyddsutrustning som står angiven på förpackningens etikett. Tänk på att du som använder bekämpningsmedel har ansvar för att det inte skadar dig, din familj och andra liksom husdjur och vilt.

Påfyllning

Tillredning av sprutvätska får inte ske i närheten av vattendrag, vattentäkt eller på dränerad spolplatta. Påfyllning av lantbruksspruta får inte ske direkt från vattendrag, damm eller brunn med sprutans ordinarie pump. Använd separat pump så att påfyllning kan ske på betryggande avstånd från vattentäkten. Använd någon av följande metoder och platser för säker påfyllning av sprutan:

- tät yta/betongplatta med uppsamling i gödselbehållare eller motsvarande biobädd
- gräsbevuxen yta, plan och odränerad, med ett rejält matjordlager
- i fält - använd separat tankvagn för både påfyllning och tillredning av sprutvätskan

Skyddsavstånd

Vid hantering av bekämpningsmedel är den som utför bekämpningen skyldig att iaktta de skyddsavstånd som krävs med hänsyn till omständigheterna för att skydda vattentäkter, sjöar, vattendrag samt omgivande mark och annans egendom. Skyddsavståndet ska vindanpassas för att hindra att bekämpningsmedel hamnar utanför åkern. Skyddsavståndet ska bestämmas av rådande vindförhållanden på fältet både vad det gäller vindstyrka och vindriktning. Hänsyn ska även tas till bl a temperatur, bomhöjd, körhastighet, dos och omgivningens känslighet för medlet. Det finns en hjälpreda för att beräkna det vindanpassade skyddsavståndet. Du ska använda nödvändig utrustning vid sprutning med lantbruksspruta för att kunna bestämma vindhastighet, vindriktning och temperatur.

Skyddsavståndet ska även markanpassas så att bekämpningsmedel inte sprids med vattenrörelser i marken eller utmed markytan. Hänsyn ska främst tas till jordart, marklutning, medlets egenskaper och omgivningens känslighet för medlet. Extra försiktighet krävs på

lutande mark och på lätta jordar. Vid sprutning ska skyddsavstånd i första hand hållas till diken, dräneringsbrunnar, sjöar, vattendrag och vattentäcker.

Minsta skyddsavstånd är normalt

- 1 meter till dräneringsbrunnar och kantdiken
- 6 meter till sjöar och vattendrag
- 12 meter till vattentäcker
- ca 30 meter till ovanstående objekt vid tillredning av bekämpningsmedel samt påfyllning och rengöring av sprututrustning. Om säker påfyllningsplats finns, t ex biobädd eller platta med uppsamling, kan ca 15 meter vara tillräckligt

Krav på dokumentation

Spridning av bekämpningsmedel i klass 1 eller 2 ska dokumenteras

- vilket medel och dos som har använts
- tidpunkt och plats för spridningen
- vind- och väderleksförhållanden
- skyddsavstånd till omgivningen
- vilka försiktighetsmått som iakttagits vid påfyllning och rengöring av utrustningen

Tömning och rengöring av spruta

Efter avslutad sprutning ska sprutan rengöras direkt för att inte riskera att intorkade preparatrester senare kan skada känsliga grödor. Vid rengöringen får du inte förorena yt- eller grundvatten. Gör om möjligt en första avsköljning av sprutans tank direkt på åkern. Fortsatt rengöring av tank, traktor och utrustning ska utföras på biologiskt aktiv mark, biobädd eller platta med uppsamling.

Spridning av bekämpningsmedel utanför åkermark

Kemiska bekämpningsmedel får generellt inte spridas på ytor som inte är åkermark. De får inte spridas på naturbetesmark, på ängsmark eller på skogsmark. Enligt 14 kap. 20 § miljöbalken får skogsvårdsstyrelsen lämna dispens för spridning av kemiska eller biologiska bekämpningsmedel som är avsedda för att bekämpa lövsly över skogsmark eller för behandling av enskilda trädstammar. I kommunens lokala föreskrifterna för att skydda människors hälsa och miljön står i 14 § att dispens för spridning av kemiska eller biologiska bekämpningsmedel inte får medges inom vissa områden av kommunen. Kontakta Miljökontoret om du vill få reda på vilka.

För mer information kontakta:

Miljö- och hälsoskyddsinspektörerna